

# FIGYELŐ SZOLGÁLAT

E rovatban folyamatosan közlünk könyv- és folyóiratoikk-ismertetéseket, referátumokat, továbbá jegyzékeket fordításokról, új folyóiratookról, új segédkönyvekről, az OMEDK-ben készült irodalomkutatásokról.

.0.

## REFERÁTUMOK

Könyv

5/K/68

62/439//092/

Műszaki nagyjaink. Szerk. Szőke Béla. 1-3.köt. Bp. Műszaki K. 1967. 541/2/p., 533 p., 381 p. /Gépipari Tudományos Egyesület/

A Gépipari Tudományos Egyesület 1963-ban Műszaki Emlékbizottság-ot szervezett elhunyt műszaki nagyjaink emlékének megőrzésére. A Bizottság elhatározta, hogy - évszázados mulasztást pótolva - életrajzsorozatot indít; a kiadvány első három kötete 1967-ben meg is jelent. Ezekben a kötetekben olyan magyar mérnökökről, alkotókról, oktatókról és gyáralapítókról olvashatunk, akiknek alkotásai jelentős, munkásságukat azonban csak kevesen ismerik. A GTE célkitűzései közé tartozik a hazai műszaki fejlesztés elősegítése, s a megindított életrajzgyűjtemény-sorozat kiadása is ezt a célt kívánja szolgálni, mert a jövő fejlesztéséhez ismerni kell a múlt fejlődésének történetét.

A három megjelent kötetben 40 magyar mérnökről és alkotóról szólnak az egyes monográfiák szerzői, akik maguk is mérnökök, így az ismertettett területek és alkotások szakemberei. Az első kötetben az áramlástan, kalorikus gépek, a gazdasági és szerszámgépgyártás fejlesztési sorából bemutatják SEGNER Jánost, a turbina atyját; BÁNKI Donátot és CSONKA Jánost, a motortechnika uttörőit, a karburátor feltalálói /1893/. JENDRASSIK Györgynek, a Diesel-motor továbbfejlesztőjének, a világhírű Ganz-Jendrassik motor megalkotójának /1927/ élelműve mellett ZÁMOR Ferencről, a Ganz motorkocsik kiváló tervezőjének munkásságáról olvashatunk. PATTANTYUS Á.Géza műegyetemi professzor után kissé feledésbe merült híres műegyetemi tanárokról kapunk ismertetést, úgy mint dr.VIDEKY Emilről és dr.SZENICZEI Lajosról,

akik a fogaskerékméretezés és gyártás uttörőinek számítanak. A magyar gépgyártás alapítóinak sorában LÁNG László és Gusztáv /a Láng Gépgyár alapító/, BOHÁCEK Ottokár és KÜHNE Ede tevékenységéről adnak híu képet a szerzők, akik közül dr.BALOGH Artur és dr.TERPLÁN Zénó nevét kell kiemelnünk.

A második kötet a bányászat, kohászat, gépészet, erőáramu elektrotechnika és villamosvontatás terén kiemelkedő nagyjainkat ismerteti. GANZ Ábrahámnak, a magyar nehézipar megteremtőjének és a kéregöntésű vasúti kerekek meghonosítójának életútja után a napjainkig is róla elnevezett gyár zseniális mérnökvezetőinek, MECHWART Andrásnak és KANDÓ Kálmánnak munkásságával ismerkedhetünk meg. A kötet legérdekesebb része az elektrotechnika egének három fényes csillaga, a zárt vasmagu transzformátorrendszert feltaláló /1885/ világhírű triász: ZIPERNOWSKY Károly, DERI Miksa és BLÁTHY Ottó Titusz életművével foglalkozik. A tanulmány külön értéke írójának, GOHER Mihálynak a transzformátorra vonatkozó négy és fél száz tételből álló bibliográfiája.

A hazai felsőoktatási történeti kutatások elmaradnak a nemzetközi méreteken megnyilvánuló fellendülés és érdeklődés mögött. Ezért külön figyelmet érdemel a Műszaki nagyjaink c. életrajzgyűjtemény harmadik kötete, amely híres fizika és matematika professzorok alkotó és kutató tevékenységét ismerteti. Megelevenednek előttünk olyan híres magyar tudós-professzorok, mint HATVANI István, a debreceni kollégium, JEDLIK Ányos, a pesti Tudományegyetem fizika tanárának, a dinamó és a villanymotor őseinek megtervezője, EÖTVÖS Lóránd, a geofizikai torziós inga feltalálója. A kötet második felében a József Műegyetem európai híru matematika professzorairól olvashatunk: HUNYADY Jenő, KÖNIG Gyula, KÜRSCHÁK József, RADOS Gusztáv, KÖNIG Dénes és EGERVÁRY Jenő a matematikus világban mindenütt megbecsülést szereztek a magyar névnek.

A Műszaki nagyjaink köteteinek külön érdeme, hogy az egyes életrajzokat teljességre törekvő bibliográfiák követik, melyek kiváló forrásanyagot jelentenek a technikatörténet kutatóinak. A kötetekben megjelent életrajzokból műszaki dolgozóink értékes és megízírelendő tanulságokat vonhatnak le, ötleteket, irányító megfontolásokat találhatnak e könyvsorozatban, mely alkotó tevékenységükben ösztönzésül szolgálhat, buzdítást adhat a technikai újítások létrehozásában.

A kiváló szakértelemmel megszerkesztett életrajzgyűjtemény-sorozat a tartalmi gazdagsághoz illő nyomdai kivitelben látott napvilágot és ezért a Zrínyi Nyomdát külön elismerés illeti. A technika hazai története sajnos csak igen kis mértékben ismert, mert az eddigi közlemények inkább az egyes iparágak történetével foglalkoznak. A Műszaki nagyjaink c. mű műszaki jeleseinről sok hiteles adat összegyűjtésével elősegíti a mérnöki szemlélet és hivatástudat megerősödését.

/Móra L./